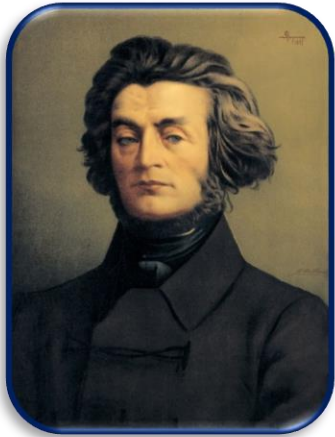

АДАМ БЯРНАРД МІЦКЕВІЧ

Міцкевіч Адам (24.12.1798, хутар Завоссе Навагрудскага р-на — 26.11.1855), польскі паэт, беларускі і польскі асветнік. З сям'і дробнага шляхціца, адваката. Вучыўся ў Навагрудскай дамініканскай школе (1807-1815 гг.), на фізічна-матэматычным (1815-1816 гг.), на літаратурна-мастацкім (1816-1819 гг.) факультэтах Віленскага ўніверсітэта. Быў сябрам таварыства філаматаў. У 1819-1823 гг. працаваў выкладчыкам лацінскай мовы ў Ковенскай гімназіі. Бываў у родных мясцінах — у вёсках і маёнтках Брацянка, Гарадзілоўка, Гарадзечна, Пярэсека, Рутка, Пуцэвічы, Лоўчыцы, Шчорсы (Навагрудскі р-н), Унехава, Райца (Карэліцкі р-н), Заполле (Лідскі р-н), Нагародавічы (Дзятлаўскі р-н), Большэнікі, Беняконі (Воранаўскі р-н). У 1821г. апошні раз наведаў Навагрудак. Арыштаваны ў 1823 г. па справе філаматаў. Восенню 1824 г. сасланы ў Расію. Жыў у Пецярбургу, Адэсе, Маскве. У маі 1929 г. выязджае з Пецярбурга за межы Расійскай імперыі (знаходзіцца ў Германіі, Італіі, Францыі). З 1832 г. жыве ў Парыжы. У 1838—1840 гг. чытае лекцыі па рымскай літаратуры ў Лазанскім універсітэце. У 1840—1844 — лекцыі па славянскіх літаратурах у парыжскім Калеж дэ Франс (высока ацэньвае народную творчасць і мову беларусаў). Выязджае ў Італію і стварае тут польскі легіён (1848). Рэдагуе ў Парыжы газету "Трыбуна народаў" (1849, на франц. мове). З 1852 г. працуе ў парыжскай бібліятэцы. У 1855 г. выязджае ў Канстанцінопаль, каб знайсці магчымасці садзейнічаць нацыянальнаму адраджэнню Рэчы Паспалітай. Пісаў лірычныя вершы, балады, паэмы, драмы, праявічныя прытчы, публіцыстычныя артыкулы, гістарычныя даследаванні, рабіў пераклады. Выйшлі яго зборнікі твораў: "Паэзія". Т. 1-2(Вільня, 1822-1823 гг.), "Санеты"(М., 1826), "Конрад Валенрод" (Пт., 1828), "Пан Тадэвуш" (Парыж, 1834). Шмат разоў творы перавыдаваліся ў арыгінале і перакладах на мовы свету.

Творы:

1. Мицкевич, А. Собрание сочинений: в 5-ти т. /А. Мицкевич; под ред. М. Рыльского. — Москва: Госполитиздат, 1948.
2. Мицкевич, А. Избранные произведения: в 2-х т. / А. Мицкевич. — Москва: Госполитиздат, 1955.

3. Мицкевич, А. Стихотворения. Поэмы: перевод с польского / А. Мицкевич; вступительная статья, составитель примечаний Б.Стахеера. — Москва: Художественная литература, 1979. — 550 с.
4. Мицкевич, А. Стихотворения: перевод с польского / А. Мицкевич; художник В.Медведев. — Москва: Художественная литература, 1978. — 223 с.
5. Мицкевич, А. Сонеты / А. Мицкевич. — Ленинград: Наука, 1976.
6. Міцкевіч, А. "Зямля наваградская, краю мой родны...": санеты, балады, вершы і ўрыўкі з паэм: пераклад з польскай мовы / А.Міцкевіч; укладальнік А.Мальдзіс. — Мінск: Беларусь, 1969. — 184 с.
7. Мицкевич, А. Ода к молодости: избранные стихотворения: для среднего и старшего возраста / А. Мицкевич; пер. с пол. Б.Стахеера. — Москва: Детская литература, 1974.
8. Міцкевіч, А. Пан Тадэвуш або Апошні наезд у Літву: шляхецкая гісторыя 1811—1912 гадоў у 12 кнігах / А. Міцкевіч; пер., камент. Я.Семяжона. — Мн.: Мастац. літ., 1985. — 399 с.
9. Міцкевіч, А. Гражына: літоўская аповесць / А. Міцкевіч; пер. з пол. П.Бітэль // Далягляды - 83. — Мн., 1983. — С. 185—212.
10. Міцкевіч, А. Да маці полькі; Пані Твардоўская: балада / А. Міцкевіч // Прыйдзі, стваральны дух / пер. В.Семухі. — Мн., 1986. — С. 142—148.
12. Міцкевіч, Адам. Вершы / Адам Міцкевіч // Маладосць. — 1995. — № 12. — С. 191.
13. Міцкевіч, А. Дзяды / А. Міцкевіч // Культура. — 1995. — 6—12 снежня. — № 46. — С. 10—11.
14. Міцкевіч, А. "Зямля наваградская! Край мой родны!": верш; Ямбы: з віншавання Яна Чачота ў дзень яго нараджэння 24 чэрвеня 1819 года; Свіцязь: балада; Да М...: верш; Конрад Валенрод: гістарычная аповесць / Адам Міцкевіч; пер. з пол. К.Цвірка // Польшча. — 1994. — №3. — С. 139—148.
15. Міцкевіч, А. "Табе, плюшч малады, таполь абвіваць...": верш / А.Міцкевіч; пер. з пол. І.Мархеля // Роднае слова. — 1993. — № 12. — С. 15—18.
16. Mickiewicz, A. Dzieła: w 16t. / A. Mickiewicz. — Warszawa: Czytelnik, 1955. T.16, cz. 3: Listy. S. 110.

17. Mickiewicz, A. Konrad Wallenrod: powiesch istoryczna z dziejow litewski i pruskich / przez Adama Mickiewicza. – Petersburg: naklademautora, 1828. – VIII. – 96 s.
18. Mickiewicz, A. Poezye: w 2t. / Adama Mickiewicza. – Paryz: u przed siebiorcow Barbezat I Delarue, 1828. T. 2. – 216 s.
19. Mickiewicz, A. Poezye: w 2 t. / Adama Mickiewicza. – Peterburg: naklademautora, 1829. 2 t.
20. Mickiewicz, A. Vorlesungen Uber slawische Literatur und Zustande: in 4 Bd. / von Adam Mickiewicz. Leipzig: Brockhaus und Avenarius, 1849. 4 Bd.
21. Mickiewicz, A. L`eglise officielle et le messianisme: cours de litterature slave du College de France (1842 - 1843), publie d`apres les notes stenographiees / par Adam Mickiewicz. – Paris: Au comptour des impbimeursuni, 1845. T.1. 548 p.
22. Mickiewicz, A. L`eglise le messie: cours de litterature slave du College de France (1843 – 1844), puple d`apres les notes stenographiees / par Adam Mickiewicz. – Paris: Au comptour des impbimeurs-uni, 1845. T. 2. – 304 p.
23. Mickiewicz, A. Dzieła: w 17 t. / A. Mickiewicz; kom. red. Z.J. Nowak et al.; Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza. – Warszawa: Czytelnik, 1993 – 2006. T. 9: Literaturas lowianska: kurs drugi / oprac. J. Maslanka. 1997. – S. 6-8.
24. Mickiewicz, A. Oeuvres poetiques completes: en 2 t. / de Adam Mickiewicz; traduction nouvelle d`apres l`edition originale de 1844, par Christien Ostrowski. Paris: Charpentier, 1845. 2 t.
25. Mickiewicz, A. Kurs pierwszoletni (1840 - 1841) literatury slawianskiej, wykladanej w Kollegium Francuzkiem / przez Adama Mickiewicza; wydany przez Redakcyja Dziennika Narodowego. – Paryz: w drukarni Bourgogue I Martinet, 1843. XVI, 389 s.
26. Mickiewicz, A. Kurs drugoletni (1841 - 1842) literatury slawianskiej, wykladanej w Kollegium Francuzkiem / przez Adama Mickiewicza; wydany przez Redakcyja Dziennika Narodowego. – Paryz: w drukarni Bourgogue I Martinet, 1842. XII. 276 s.
27. Mickiewicz, A. Vorlesungen Uber slawische Literatur und Zustande, gehalten in College de France in den Jahren von 1840 – 1842 / von Adam Mickiewicz. – Leipzig; Paris: Brockhus und Avenarius, 1843. – T.1. – XXX. – 651 s.
28. Mickiewicz, A. Vorlesungen Uber slawische Literatur und Zustande,

gehalten in College de France in den Jahren von 1840 – 1842 / von Adam Mickiewicz. – Leipzig; Paris: Brockhus und Avenarius, 1843. – T.2. – XIV. – 447 s.

29. Mickiewicz, A. Poezye: w 3 t. / Adama Mickiewicza. Warszawa: S.H. Merzbach, 1833. T. 2. – 316 s.

30. Mickiewicz, A. Ballady i romanse / przez Adama Mickiewicza. – Lipsk: F.A. Brockhaus, 1852. – 112 s.

31. Mickiewicz, A. Pisma: w 4 t. / Adama Mickiewicza. Paryz: w drukarni Bourgogue I Martinet, 1844. – 4 t.

32. Mickiewicz, A. Oeuvres / de Adam Mickiewicz; traduction nouvelle par Christien Ostrowski. Paris: H.-L. Delloye, 1841. T.1: Les Aeux; Grajina; Konrad Wallenrod; Livres des pelerins. XXII. – 552 s.

Аб жыцці і творчасці паэта:

1. Адам Міцкевіч пра Беларусь і беларускую мову // Кола дзён - 88. — Мн., 1988. — С. 182.
2. Александровіч, С. "Зямля навагрудская, краю мой родны..." / С. Александровіч // Александровіч, С. Тут зямля такая / С. Александровіч. — Мн., 1985. — С. 30—41.
3. Андрэева, Ю. Гутарка ў зоне чатырохмоўя / Ю. Андрэева // Беларускі дайджэст. – 2001. — №7. – С. 10.
4. Багадзяж, М. Караліна Сабаньская: “Чорная муза” Міцкевіча і Пушкіна / М. Багадзяж // Маладосць. – 2006. — №1. – С. 134—137.
5. Баршчэўскі, А. Міцкевіч – сімвал польскай незалежнасці / А. Баршчэўскі // Школьны літаратурны вечар. – Мінск, 1992. – С. 205—206.
6. Борисовец, Н. Шляхта “папяровая”, а дом каменны / Наталья Борисовец // Сельская газета. — 2015. — 5 декабря. — С. 18. — *(Приложение)*.
7. Брага, Г. В. Падарожжа па родных мясцінах Адама Міцкевіча (1798—1855), паэта, публіцыста / складальнікі Г. В. Брага [і інш.] // Новыя кнігі: па старонках беларускага друку. — 2019. — № 4. — 10—13. — *(Дадатак)*.
8. Брыль, Я., Калеснік, У. Між тых палёў: пра зямлю, што натхняла Міцкевіча: [Альбом] / Я. Брыль. — Мн.: Беларусь, 1968, — 96 с.; іл.
9. Валасевіч, М. Да Марылі; Магіла Марылі Путкамеравай; Паданне; Туганавічы; Свята памершых у Беняконях / М. Валасевіч;

- пераклаў з польскай мовы М.Янчыка // Воранаўская газета. – 1992. – 29 студзеня. – С. 3.
- 10.Валасевіч, М. Імя Адама і Марылі / М. Валасевіч // Воранаўская газета. – 1991. – 12 кастрычніка. – С. 3.
- 11.Валасевіч, М. Купальская ноч над Сольчай / М.Валасевіч // Ленінскае знамя. – 1989. – 24 июня. – С. 3.
- 12.Вялікі пясняр Беларусі. Анталогія. Вяртанне // Беларусь. – 1999. — №12. – С. 38.
- 13.Габрусь, Т. Яны натхнялі Міцкевіча / Т. Габрусь // Роднае слова. — 1993. — № 12. — С. 47—53.
- 14.Гайба, М. Радзіма і я – неразлучныя / М. Гайба // Польша. – 2008. — № 12. – С. 183—192.
- 15.Гайбам, З. М. “Край і я – неразлучны ...” / З.М. Гайбам // Культура. — 2003. – 27 снежня. – С. 12.
- 16.Глебка, П. Адам Міцкевіч / П. Глебка // Збор твораў: у 4 т. Т. 4. — Мн., 1986. — С. 59—74.
- 17.Горский, Н. Адам Мицкевич / Н. Горский. — М.: Академия Наук СССР, 1955. — 254 с.
- 18.Грыцкевіч, А. Беларускія карані радаводу Міцкевічаў / А. Грыцкевіч // Спадчына. – 1999. — № 2. – С. 143—162.
- 19.Гулецкий, Д. Гениальный сын земли новогрудской / Д. Гулецкий // СБ. Беларусь сегодня. – 2008. – 23 декабря. – С. 16—17.
- 20.Дом-музей А.Мицкевича в Новогрудке: путеводитель по залам // сост. Л.Чубина. — Мн.: Польша, 1980. — 79 с., ил.
- 21.Жалкоўскі, А. З панскім гонарам і “Панскім домам” / А.Жалкоўскі // Воранаўская газета. – 1998. – 18 студзеня. – С.2.
- 22.Жалкоўскі, А. Карані роду Адама – з Радуні / А. Жалкоўскі // Воранаўская газета. – 2009. – 17 студзеня. – С. 5.
- 23.Живов, М. Адам Мицкевич: жизнь и творчество / М. Живов. — М.: Художественная литература, 1956.
- 24.Жывалкоўская, Н. “Баль навагрудскага песняра”: сцэнарый літаратурна- музычнага салона, прысвечанага 220-годдзю з дня нараджэння А. Міцкевіча / Наталія Жывалкоўская // Бібліятэчны свет. — 2018. — № 6. — С. 28—31.
- 25.Завосеўская сядзіба // Страчаная спадчына / Т. В. Габрусь, А.М. Кулагін, Ю.У.Чантурыя і інш.; уклад. Габрусь Т.В. – Мінск: Польша, 1998. – С. 201.
- 26.Зарыцкі, А. Вялікі сын польскага народа: да 100-годдзя з дня смерці А. Міцкевіча / А. Зарыцкі // Зарыцкі, А. За слова-

- падарункам. — Мн., 1985. — С. 237—242.
- 27.Ивуть, Н. Праздник польской поэзии в Вороново / Н. Ивуть // Воронаўская газета. — 2006. — 2 снежня. — С. 3.
- 28.Каратынскі, В. Некалькі падрабязнасцяў пра сям’ю, месца нараджэння і маладосць Адама Міцкевіча // Адам Міцкевіч і Беларусь. — Мінск, 1997. — С. 76.
- 29.Каратынскі, В. Некалькі падрабязнасцяў пра сям’ю, месца нараджэння і маладосць А. Міцкевіча / В. Каратынскі // Каратынскі, В. Творы / В. Каратынскі. — Мн.: Мастацкая літаратура. — 1981. — С. 82—94.
- 30.Катляроў, І. Геній славянскай паэзіі: да 220-годдзя Адама Міцкевіча / Ізяслаў Катляроў // Государственный контроль. — 2018. — № 4. — С. 91—92
- 31.Кляўчэня, А. Адлюстраванне роднай зямлі ў творах Міцкевіча і яго значэнне ў фарміраванні самасвядомасці беларусаў / А. Кляўчэня // Беларусіка: кн. 3. — Мн., 1994. — С. 328 – 333.
- 32.Краўчанка, П. Тэафіл-Эўгеніюш Барэцці — непераўзыхадны спявак шляхецкай архітэктурнай даўніны / Пётр Краўчанка // СБ. Беларусь сегодня. — 2016. — 8 декабря. — С. 8—9.
- 33.Лінеў, Л. Навагрудчына — Радзіма А.Міцкевіча / Л. Лінеў // Наднеманскія былі. — Мн., 1968. — С. 125—147.
- 34.Лісоўскі, І. Зямля Навагрудская, краю мой родны: да 200-годдзя з дня нараджэння А. Міцкевіча / І. Лісоўскі; фота Г.Сямёнава // Народная воля. — 1998. — 30 студзеня. — С. 3.
- 35.Ляксеева, І. Апяваў Беларусь: да 200-годдзя з дня нараджэння А.Міцкевіча / І. Ляксеева // Голас Радзімы. — 1998. — 15 студзеня. — С. 6.
- 36.Лабынцев, Ю.А. Поэтические опыты предтеч Адама Мицкевича из околлиц Новогрудка / Ю.А. Лабынцев // Studia Polonica: к 70-летию Виктора Александровича Хорева: сборник статей. — Москва, 2002. — С. 198 – 213.
- 37.Лабынцаў, Ю.А. Беларуская царкоўная спадчына ў лёсе Адама Міцкевіча / Ю.А. Лабынцаў, Л.Л. Шчавінская // Голас Радзімы. — 2006. — № 5—7. — С. 9.
- 38.Лабынцев, Ю.А. Кирилло-мефодиевская духовная традиция в судьбе молодого Адама Мицкевича / Ю.А. Лабынцев, Л.Л. Щавинская // Проблемы славяноведения. — Брянск, 2003. — Вып. 5. — С. 331 – 341.
- 39.Лабынцев, Ю.А. “Старорусское” церковное наследие в творческой

- судьбе Адама Мицкевича / Ю. А. Лабынцев, Л. Л.Щавинская // Древняя Русь. – 2005. — № 3 (21). – С. 54—55.
40. Лісоўскі, І. "Жывілі ліру спевы Наднямоння..." : да 140-годдзя з дня смерці А. Міцкевіча / І. Лісоўскі // Гродзенская праўда. — 1995. — 14 снежня. — С. 5.
41. Лісоўскі, І. Сцяжынкамі паэта / І. Лісоўскі // Помнікі гісторыі і культуры Беларусі. — 1988. — № 4. — С. 30—31.
42. Лісоўскі, Я. Яго вершы прыйшлі пад сялянскія стрэхі... / Я. Лісоўскі // Гродзенская праўда. – 1998. – 7 красавіка. – С. 3.
43. Ліцвінка, В. Край Адамаў родны Новагародчына / В. Ліцвінка // Школьны вечар. — Мн., 1992. – С. 232 – 236.
44. Лойка, А. Адам Міцкевіч і беларуская літаратура / А. Лойка. — Мн.: Белдзяржуніверсітэт ім.Леніна, 1959. — 132 с.
45. Мальдзіс, А. А дзе ж пралягаў той "Шлях Міцкевіча"?!: да 200-годдзя з дня нараджэння А.Міцкевіча / А. Мальдзіс; фота Дома Міцкевіча ў Навагрудку аўтара // Настаўніцкая газета. — 1998. — 29 студзеня. – С. 2.
46. Манькоўскі, П. Ці быў атруты Адам Міцкевіч? / П. Манькоўскі // Спадчына. – 1993. — №5. – С. 6.
47. Мархель, У.І. Міцкевіч Адам / У.І. Мархель // Беларускі фальклор: энцыклапедыя. У 2 т. Т. 2. / рэдкал.: Г.П.Пашкоў і інш. – Мінск: БелЭн, 2006. – С. 169—170.
48. Мархевіч, У.І. Дзеля асэнсавання ўласнага шляху. Чытаючы Адама Міцкевіча // Роднае слова. – 1993. – №12. – С. 11—18.
49. Мицкевич Адам // Гродно: энциклопедический справочник. – Минск, 1989. – С. 267.
50. Міцкевіч Адам // Мысліцелі і асветнікі: энцыклапедычны даведнік. — Мн., 1995. — С. 498—505.
51. Міцкевіч Адам // Энцыклапедыя літаратуры і мастацтва Беларусі. — Мн., 1986. — Т. 3. — С. 650— 652.
52. Міцкевіч і Большенікі // Воранаўская газета. – 1995. – 7 кастрычніка. – С. 3.
53. Мірачыцкі, Л. Светлым ценем Адама Міцкевіча / Л. Мірачыцкі. — Мн.: Бацькаўшчына, 1994. — 63 с.
54. Мірачыцкі, Л. Філаматы ды філарэты. Хто яны такія? // Рэспубліка. – 1998. – 26 жніўня. – С. 2.
55. Мирская, Л. Сын земли белорусской: к 200-летию со дня рождения А. Мицкевича / Л. Мирская // Воранаўская газета. – 1998. – 19 верасня. – С. 2.

56. Навуменка, І. Па месцах А. Міцкевіча / І. Навуменка // Зб. тв.: у 6 т. Т. 6. — Мн., 1984. — С. 14—18.
57. Овсепьян, М. Бунтовщики, любовь и музыка / М. Овсепьян // СБ. Беларусь сегодня. — 2018. — 5 января. — С. 8.
58. Овсепьян, М. Глубокие корни / М. Овсепьян // СБ. Беларусь сегодня. — 2018. — 15 сентября (№ 178). — С. 10.
59. Пад зоркай Міцкевіча // Воранаўская газета. — 2006. — 4 сакавіка. — С. 3.
60. Пестрак, П. Вялікі польскі паэт: да 150-годдзя з дня нараджэння А. Міцкевіча / П. Пестрак // Збор твораў: у 5 т. Т. 5. — Мн., 1986. — С. 155—159.
61. Сачанка, Б. Слова пра навагрудскага песняра / Б. Сачанка // Беларуская мова і літаратура ў школе. — 1988. — № 12. — С. 57—62.
62. Святазараў, Л. Адам і Марыля / Л. Святазараў // Воранаўская газета. — 1998. — 17 студзеня. — С. 3.
63. Светозаров, Л. Из знатного рода / Л. Светозаров // Воранаўская газета. — 1999. — 5 чэрвеня. — С. 2.
64. Светозаров, Л. Крест на любовь / Л. Светозаров // Воранаўская газета. — 1993. — 10 лістапада. — С. 4.
65. Светозаров, Л. Легенды раскажываюць / Л. Светозаров // Воранаўская газета. — 1996. — 7 жніўня. — С. 3.
66. Сідарчук, А. “Я маю край, радзіму дум маіх ...” / А. Сідарчук // Народная газета. — 1998. — 5 чэрвеня. — С. 1, 3.
67. Сіцько, З. Гоман-гоман у сталіцы ... былой / З. Сіцько // Наша слова. — 1994. — № 3. — С. 6.
68. Скобла, М. На Свіцязі – дубы, як віцязі / М. Скобла // Бярозка. — 1997. — № 10. — С. 16—19.
69. Соснок, А. Чудесный мир баллад Мицкевича / А. Соснок // Белорусская нива. — 1998. — 15 августа. — С. 4.
70. Спринчак, Б. Слово о Мицкевиче / Б. Спринчак // Народная газета. — 1998. — С. 3.
71. Станкевіч, К. Аб векапомным: да 200-годдзя з дня нараджэння А. Міцкевіча / К. Станкевіч // Воранаўская газета. — 1998. — 18 сакавіка. — С. 3.
72. Стелев, Л. Чытаюць памяць: к 200-летию со дня рождения А. Мицкевича / Л. Стелев // Воранаўская газета. — 1998. — 18 ліпеня. — С. 1.
73. Сушынская, Т.Р. Адаму Міцкевічу прысвячаецца / Т.Р.

- Сушынская // Воранаўская газета. – 1998. – 28 сакавіка. – С. 4.
- 74.Сцяжынкамі паэта // Помнікі гісторыі і культуры Беларусі. – 1988. — № 4. – С. 30.
- 75.Тарасаў, К. "... Айчына дум маіх" / К. Тарасаў // Тарасаў, К. Памяць пра легенды / К. Тарасаў. — Мн., 1994. – С. 213—228.
- 76.Тарасов, К. "Как радостный призыв свободы и весны..." / К. Тарасов // Неман. — 1978. — № 12. — С. 170—178.
- 77.Трэпет, Л. "Жонка, якая мне патрэбна..." / Л.Трэпет // Рэспубліка. – 1999. – 13 красавіка. – С. 7.
- 78.Трэпет, Л. Не сустрэцца яны не маглі // Рэспубліка. – 1998. – 26 жніўня. — С. 3.
- 79.Трэпет, Л. Царыца гукаў / Л.Трэпет // Рэспубліка. – 1998. – 28 кастрычніка. – С. 15.
- 80.Урбановіч, Ул. Адам Міцкевіч і Навагрудчына // Адам Міцкевіч і Беларусь. – Менск, 1997.
- 81.Урбановіч, Ул. Міцкевіч і Навагрудчына / А. Урбановіч // Голас Радзімы. — 1990. — 1 лютага. — № 5. — С. 6.
- 82.Усэнка, Л., Анісімава, С. Дык дзе ж было Завоссе? Меркаванні пра месца нараджэння А.Міцкевіча / Л. Усэнка, С. Анісімава // Культура. — 1996.— 2—8 ліпеня. – С. 15; Новае жыццё (Навагруд. р-н). — 1996. – 15 чэрвеня. – С. 4.
- 83.Цвірка, К. Туганавічы / К. Цвірка // Сучаснік-85. — Мн., 1985. — С. 234—246.
- 84.Ціхановіч, А. Тут выраслі крылы паэта: дом-музей Міцкевіча ў Навагрудку / А. Ціхановіч // Звязда. — 1983. — 22 мая. – С. 3.
- 85.Чачот, Я. Спявай па-над Сольчай, салоўкі. Прысвечана Марылі Верашчака / Я.Чачот // Наша слова. – 1996. – 20 сакавіка. – С. 4.
- 86.Черепица, В. ... Дай нам руку в непогоду: деятели русской культуры XIX— начала XX веков и Гродненщина / В.Черепица. – Гродно, 1997. – С.114—115.
- 87.Чыгір, Г. Адам Міцкевіч: "Ёсць у мяне зямля, край светлых мрояў..." / Г. Чыгір // Народная газета. – 1998. – 3 красавіка. – С. 14.
- 88.Шаблюк, В. У. Верашчакі / В.У. Шаблюк // Беларуская энцыклапедыя. У 18 т. Т. 4. – Мінск, 1997. – С. 99.
- 89.Шаблюк, В. У часы Міцкевіча / В. Шаблюк // Шаблюк, В. Двор у Туганавічах / В. Шаблюк. — Мн., 1995. — С. 27—40.
- 90.Шестак, Ю. Друг Адама Міцкевіча / Ю.Шестак // Воранаўская

- газета. – 1992. – 21 кастрычніка. – С. 4.
- 91.Щедренюк, Т. Адам и Марыля / Т. Щедренюк // СБ. Беларусь сегодня. – 2003. – 24 июня. – С. 4.
- 92.Юркевіч, З. Таямніца Міцкевіча “па кудзелі” / Зміцер Юркевіч // Культура. — 2016. — № 8—11 (люты). — С. 15.
- 93.Янушкевіч Я. Прыбраны ў мужыцкую сярмягу: да 125-годдзя першага славян. пер. паэмы "Пан Тадэвуш" // Маладосць. — 1984. — № 12. — С. 157—165.
- 94.Яскевіч, С. “Бо там пакінуў я душы часцінку...” / С. Яскевіч // Сям’я. – 1998. – 23 сакавіка. – С. 8.
- 95.Bialokowicz, B. Miedzy Wschodem a Zachodem. Zdziejow formowania sie bialoruskiej wiadomosci narodowej. – Bialystok, 1998. – S. 20 35.
- 96.DziennikWilenski. – 1822. – Т. 1. — № 3. – S. 348.
- 97.Ziomba, T. Mlodosc Mickiewicza: obraz pierwszy wplywa na rozwoj umyslu / T.Ziomba. – Krakow: nakladautora, 1887. – 144 s.
- 98.Odyniec A. Listy z podrozy. – Warszawa, 1884. – Т. 1. – S. 138.
- 99.Syrokomla, WL. Korrespondencya... / WL. Syrokomla // Gazeta Warszawska. – 1855. – 4 lip.
100. Labyncew, J. Cerkiew w zyciuMickiewicza / J. Labyncew, L. Szczawinskaja // Przegląd Prawoslawny, 2006. – № 3 (248). – S. 32—33.
101. Lisisowa, M.T. Prawem Sadzić Czyli o jezyku Statutow litewskich w Panu Tadeuszu / M.T. Lisisowa. – Krakow: Wydawnictwo Naukowe WSP, 1998. – S. 18.
102. Mickiewicz Adam Bernard // Herbarz Polski. Tom II. – Lwow, 1895. – S. 145.
103. Mickiewicz Adam Bernard // Polska Encyklopedia Szlachecka. Tom VIII. – Warszawa, 1937. – S. 119—120.
104. Mickiewicz, Fr. Pamientnik / Fr. Mickiewicz. – Lwow, 1923. – S. 56.
- Pirockinas, A. Devyneri Adomo Mickeviciausmetai: biografineapybraiza / A. Pirockinas. – Vilnius: Vaga, 1995. – 399 p.
105. Pirockinas, A. Zrodla romantyzmu Adama Mickiewicza /A. Pirockinas // Беларусіка =Albaruthenicaю. – Мінск, 1998. – Кн. 11: Адам Міцкевіч і нацыянальныя культуры: матэрыялы Міжнароднай навуковай канферэнцыі (Мінск, 7-11 верасня 1998г.). – С. 43.

106. Spis Szlachty Wylegitymowanej W Guberniach Grodzienskiej, Minskiej, Mohylewskiej, SmolenskiejI Witebskiej. OpracowaliS. Gorzynski. – Warszawa, 1992. – S. 63.
107. Wolosewicz, Michal. Echolegendy // Współczesna Polska Poczta Wilenszczyzn Antologia. Wybor, wstep I opracowanie J. Kajtoch, K. Wozniakowski. – Warszawa, 1986. – S. 23.

Вершы, прысвечаныя паэту:

1. Барадулін, Р. Адаму Міцкевічу / Р. Барадулін // Барадулін, Р. Белая яблыня грому / Р. Барадулін. — Мн., 1979. — С. 131—132.
2. Богданов, Ю. На озере Свитязь / Ю. Богданов // Неман. — 1988. — № 4. — С. 96.
3. Броўка, П. Над Свіцязю / П. Броўка // Збор твораў: у 7 т. Т. 2. — Мн., 1976. — С. 255—256.
4. Зарыцкі, А. Несмяротныя землякі / А. Зарыцкі // Выбраныя творы: у 2 т. Т. 1. — Мн., 1981. — С. 330.
5. Іпатава, В. Адаму Міцкевічу / В. Іпатава // Іпатава, В. Парасткі: лірыка / В. Іпатава. — Мн., 1976. — С. 7.
6. Калачынскі, М. Даліна Міцкевіча / М. Калачынскі // Выбраныя творы: у 2 т. Т. 1. — Мн., 1982. — С. 243—244.
7. Куляшоў, А. Балада пра вянок: верш / А. Куляшоў // Куляшоў, А. Крылы / А. Куляшоў. — Мн.: Мастацкая літаратура, 1985. — С. 174—176.
8. Русак, А. Курган бясмерця / А. Русак // Русак, А. Засцілайце сталы: выбранае / А. Русак. — Мн., 1984. — С. 159—160.
9. Тарас, Н. З Навагрудскай гары; На Свіцязі / Н. Тарас // Тарас, Н. Праметэю прыйду пакланіцца: вершы / Н. Тарас. — Мн., 1981. — С. 101—105.